

magrostis varia, turzyca zawsze zielona *Carex sempervirens*, pierwiosnka lyszczak *Primula auricula*, sesleria tatrzańska *Sesleria tatrae*, kosatka kielichowa *Tofieldia calyculata*, gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis*, oset siny *Carduus glaucus*, pszeniec leśny *Melampyrum sylvaticum*, krzyżownica górską *Polygala brachyptera*, zębrowiec górski *Pleurospermum austriacum*, zerwa kulista *Phyteuma orbiculare*, przewiercień jaskrowaty *Bupleurum ranunculoides*.

Ponieważ dwulistnik muszy jest gatunkiem w Polsce rzadkim, należałoby prowadzić dalsze obserwacje i kontrolę stanu populacji na Łysej Skalce.

Grzegorz Piątek, Grzegorz Voncina

PIŚMIENNICTWO

Mirek Z. 1990. Występowanie dwulistnika muszego *Ophrys insectifera* w Tatrzańskim Parku Narodowym. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 46, 1: 57—62.

Każmierczakowa R., Zarzycki K. 1993. *Ophrys insectifera* L. (*O. muscifera* Hudson) — dwulistnik muszy. W: Polska czerwona księga roślin (red. Zarzycki K., Każmierczakowa R.). Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN, Kraków.

Radwańska-Paryska Z. 1981. *Notatki florystyczne z Tatr i Podtatrza.* *Fragm. Flor. et Geobot.* 27 (3).

Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B. 1988. *Rośliny polskie.* PWN, Warszawa.

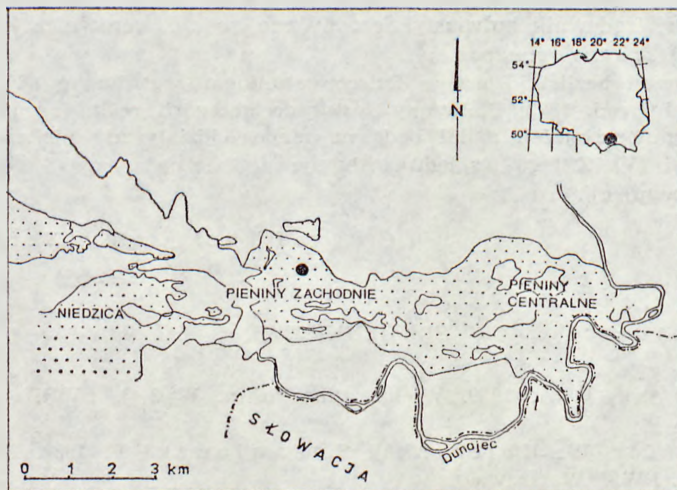
Zarzycki K. 1981. *Rośliny naczyniowe Pienin.* PWN, Warszawa—Kraków.

Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z. (red.) 1992. *Lista roślin zagrożonych w Polsce.* Wyd. 2, Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN, Kraków.

Stanowisko storzana bezlistnego *Epipogium aphyllum* w Pieninach

Storzan bezlistny *Epipogium aphyllum* należy do rodziny storczykowatych *Orchidaceae*. Jest saprofitem rosnącym w wilgotnych, cieniowych lasach. Z pozbawionego korzeni kłącza, paciorkowato przewężonego, wyrastają rozłogi i bezzieleniowa jasnoróżowa lodyga (Novák 1979). Kwiaty barwy białawej lub żółtawej zebrane są w 1—8-kwiatowe grono. W środkowej łacie warzki widoczne są cztery szeregi czerwonych brodawek, ostroga jest fioletowa, załącznia żółta, nie

skrecona (Szafer i in. 1988). Storzan bezlistny jest gatunkiem euro-azjatyckim. W Polsce znany jest z obszarów górskich i podgórszych, a także z Kaszub. W Pieninach, jak dotąd, został podany z dwóch miejsc: Sokolicy i Pienińskiego Potoku (Zarzycki 1981), jednakże obydwa stanowiska odnaleziono w XIX w. i od tego czasu nie zostały potwierdzone

Ryc. 1. Rozmieszczenie populacji storzana bezlistnego w Pieninach. — Distribution of population of *Epipogium aphyllum* in the Pieniny Mountains

Nowo odkryte stanowisko znajduje się w Pieninach Zachodnich, w dolinie Harczy Grunt. Populacja ta liczy kilkanaście osobników zajmujących powierzchnię ok. 10 m². Storzan rośnie tam na południowym stoku o nachyleniu około 5°, pod silnie zwartym drzewostanem (zwarcie warstwy górnej 95%), składającym się wyłącznie z jodły, na glebie brunatnej wylugowanej. Pod tak silnie zwartym pułapem drzew nie rozwinęło się piętro krzewów, warstwa roślinności zielnej zajmuje 25%, a mszaków 50% powierzchni.

W warstwie roślinności zielnej oprócz storzana bezlistnego stwierdzono takie gatunki, jak: czworolist pospolity *Paris quadrifolia*, sałatnik leśny *Mycelis muralis*, malina właściwa *Rubus idaeus*, rzeżucha trójlistkowa *Cardamine trifolia*, kopytnik zwyczajny *Asarum europaeum*, turzyca biała *Carex alba*, głowienka pospolita *Prunella vulgaris*, żan-kiel zwyczajny *Sanicula europaea*, kłosownica leśna *Brachypodium sylvaticum*, żywiec gruczołowy *Dentaria glandulosa*, turzyce: leśna

Carex sylvatica i palczasta *C. digitata*, wilczomlecz migdałolistny *Euphorbia amygdaloides*, dąbrówka rozlogowa *Ajuga reptans*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*, jarzab zwyczajny *Sorbus aucuparia*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, świerżabek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, fiołek leśny *Viola sylvatica*, czartawa drobna *Circaea alpina*, niezapominajka leśna *Myosotis sylvatica*, turzyca odległokłosa *Carex remota*, bodziszek cuchnący *Geranium robertianum*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, nerecznica krótkoosna *Dryopteris spinulosa*.

Storzan bezlistny jest w Polsce gatunkiem zagrożonym (Zarzycki i in. red. 1992). Zaliczony został do kategorii roślin narażonych na wyginięcie, jeżeli nadal będą na niego oddziaływały niekorzystne czynniki (V). Z tego względu zasługuje na baczność i kontrolę stanu populacji.

Grzegorz Piątek, Grzegorz Voncina

PISMIENNICTWO

Novak F. A. 1979. *Wielki atlas roślin*. Wyd 3, PWRiL, Warszawa.

Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B. 1988. *Rośliny polskie*. PWN, Warszawa.

Zarzycki K. 1981. *Rośliny naczyniowe Pienin*. PWN, Warszawa—Kraków.

Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z. (red.) 1992. *Lista roślin zagrożonych w Polsce*. Wyd. 2, Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN, Kraków.

Stanowisko storczyka męskiego *Orchis mascula* w Bieszczadach Niskich

Storczyk męski *Orchis mascula* ma w Polsce około 1000 stanowisk (wg ATPOL-u, Zajac A., Zajac M., w przygot.). Na „Liście roślin zagrożonych w Polsce” został zaliczony do kategorii V (Zarzycki i in. red. 1992).

W Bieszczadach Niskich znano dotychczas dwa stanowiska tego gatunku: na górze Jaworniki w paśmie Zukowa i na górze Koziniec na Pogórzu Leskim (Zemanek 1989). Z dotychczasowych badań wynika, że w Polsce występują dwa podgatunki storczyka męskiego — *O. mascula* ssp. *mascula* oraz *O. m.* ssp. *siginifera*, różniące się mor-